

Pracovná skupina pre ľan, konope a bavlnu, 28. máj 2025

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 28. mája 2025

Účastník stretnutia: Konzorcium

Názov aktivity: Pracovná skupina pre ľan, konope a bavlnu

Zhrnutie a závery:

1. Predstavenie a výmena názorov s novou generálnou tajomníčkou Copa-Cogeca, pani Tsiforou
 - Generálna tajomníčka sa predstavila skupine a spomenula svoje doterajšie skúsenosti a angažovanosť v poľnohospodárskom sektore. Spomenula význam pracovných skupín, ktoré sú "základom práce Copa-Cogeca". Informovala odborníkov o najnovšom vývoji v oblasti agrárnej politiky v Bruseli a spomenula zmeny, ktoré priniesol nový mandát: Zelená dohoda už nie je prioritou a zdá sa, že rozhodovací proces sa stal menej zhora nadol. Vízia" pre poľnohospodárstvo bola blízka našim názorom a bola viac zameraná na podnikanie a konkurencieschopnosť, pričom spomenula zásadu "žiadene zákaz bez alternatívy" pre prípravky na ochranu rastlín a reciprocitu v obchodných vzťahoch. V súvislosti s diskusiami o budúcom rozpočte sme však vyjadrili vážne obavy. Ak by sa potvrdili fámy o národných "jednotných fondoch", rozpočet SPP by sa rozpustil do národných rozpočtových položiek a stratila by sa jednotnosť politiky.
 - Predseda Gomart stručne predstavil sektor ľanu, pričom zdôraznil vedúce postavenie EÚ v tomto sektore a jeho závislosť od ázijských trhov.
 - Predseda Thichitas stručne predstavil sektor bavlny, pričom poukázal na rastúce náklady na výrobu a nedostatok dostupných účinných látok.
 - Podpredseda Paolini stručne predstavil odvetvie konope, pričom zdôraznil potenciál tejto rastliny a problémy, ktorým čelí v dôsledku nejasného právneho kontextu.
2. Úpravy spoločnej poľnohospodárskej politiky a budúci viacročný finančný rámec
 - Sekretariát informoval skupinu expertov o najnovšom vývoji v oblasti budúcej SPP a VFR. Pokiaľ ide o súčasnú reformu SOT (ktorá bola zameraná na posilnenie postavenia poľnohospodárov v potravinovom reťazci), Rada vraj prijala svoj mandát na rokovania a Parlament EÚ pracuje na zmenách a doplneniach. Spomenul sa politický kontext a dokumenty, ktoré stanovujú základ budúcej SPP (najmä "Vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo" a balíky zjednodušenia navrhnuté ako legislatívne iniciatívy). V súvislosti s VFR boli vyjadrené obavy týkajúce sa jeho štruktúry a potreby zachovať samostatný rozpočet pre SPP upravený podľa inflácie. Očakávalo sa, že rozhodnutia o VFR budú zverejnené v polovici júla. Do júla 2025 by sme potenciálne mali jasnejšiu predstavu o tom, akým smerom sa bude z politického hľadiska uberať. Z procedurálneho hľadiska bol pre VFR potrebný jednomyselný súhlas hláv štátov a predsedov vlád, rozhodnutie by prijala Rada EÚ a ratifikoval by ho Parlament EÚ. Otvorenou otázkou zatiaľ zostávala výška "vlastných zdrojov", ktoré sa Komisia rozhodne vyčleniť.
3. Situácia na trhu v sektore bavlny v EÚ
 - Ceny boli veľmi nízke, pričom hrozba ciel na americkom trhu bola znepokojujúca vzhľadom na silné prepojenie s americkým trhom s bavlnou (a na to, ako ovplyvňovala aj ceny v EÚ). Americký dolár bol menej stabilný, čo sa v sektore bavlny v EÚ vnímalo negatívne. Americký trh mal zásadný význam pre dynamiku cien bavlny a akékoľvek clá alebo obchodná dohoda medzi USA a treťou

krajinou mimo EÚ mali negatívny vplyv na sektor bavlny v EÚ (dokonca aj na náklady na stroje, keďže sa dovážali najmä z USA).

- GRÉCKO: V roku 2024 sa v Grécku vyprodukovalo o 5 % menej bavlny ako v roku 2023 a rovnaký podiel bol zaznamenaný v hektároch určených na pestovanie bavlny (230 000 ha); v roku 2025 sa očakával pokles plochy určenej na pestovanie bavlny o 5 %. Výrobné náklady sa zvyšovali, zatiaľ čo predajná cena klesala na 0,55 až 0,70 centov/Kg (zatiaľ čo v roku 2023 sa kilogram surovej bavlny mohol predávať za 0,95 centov).

4. Situácia na trhu v sektore ľanu a konope v EÚ

- LAN: Pripomenul, že EÚ produkuje 85 % celosvetovej ponuky surového ľanového vlákna a že jeho produkcia sa v posledných 10 rokoch neustále zvyšuje, ako aj ľanárske závody v Európe (zatiaľ čo továrne na výrobu priadze sa nachádzajú najmä v ázijských krajinách, niekoľko stredísk je aj v oblasti Euromed, napríklad v Taliansku, Portugalsku, Francúzsku a Tunisku). Pestovateľská plocha v EÚ dosiahla takmer 200 000 hektárov, čo bolo rekordné číslo, ale výnosy boli nestabilné a z roka na rok sa výrazne menili. V skutočnosti bola v posledných rokoch (2023 - 24) produkcia veľmi nízka, čo zvýšilo ceny na rekordne vysokú úroveň (až 9 €/Kg), a to začalo vytvárať napätie v dodávateľskom reťazci (keďže cena bola veľmi vysoká pre ďalšie stupne dodávateľského reťazca a nepovažovala sa za dlhodobu udržateľnú). V roku 2024 sa však očakávala priemerná produkcia a ceny by sa mali prispôbiť (späť na 3,70 €/Kg). Ázijskí nákupcovia dokonca prestali nakupovať surovinu, pričom čakali na úrodu v roku 2024, aby mali väčšiu ponuku a nakupovali za nižšie ceny.
- Holandský expert uviedol, že vplyv klimatických zmien sa výrazne prejavuje v teréne, najmä v prístupe k sladkej vode, ktorý bol problematický minimálne počas posledných troch zberov. Týka sa to najmä Holandska, kde bola väčšina pôdy pod hladinou mora a pôda je slaná. Existovali projekty, v rámci ktorých poľnohospodári vybudovali niekoľko nádrží, pričom získali verejnú podporu, ktorá však nestačila na pokrytie všetkých nákladov.
- Na otázku o vplyve amerických ciel expert odpovedal, že USA sú trhom pre konečný výrobok, a nie pre suroviny. V každom prípade by bol vplyv mierny, pretože hodnotový reťazec ľanového plátna je dlhý a vplyv na cenu by sa prerozdělil v rámci reťazca a skončil by miernym zvýšením pre konečného spotrebiteľa v USA.
- KONOPE: Zdôrazňovalo sa, že konope sa dá využiť na mnohé účely a že je to rastlina, ktorá sa dokáže prispôbiť rôznym typom pôdy a podnebia. Pomaly sa rozširovala. Pestovanie konope v EÚ však bolo veľmi krehké a malo by sa prijať politické rozhodnutie, či sa táto plodina skonsoliduje, alebo nie, vzhľadom na to, že rastúci dopyt v EÚ by sa vyrovnal konope mimo EÚ (ako to bolo v súčasnosti). Významnou prekážkou rozvoja konopného sektora v EÚ bola skutočnosť, že chýbal dodávateľský reťazec (od suroviny až po polotovary), alebo aj to, že súčasná situácia bola veľmi roztrieštená a nekonzistentná, aj keď vo Francúzsku bola situácia lepšie organizovaná. Logistická infraštruktúra by sa mala zlepšiť, aby boli menšie spracovateľské centrá bližšie k poľu, čo by výrazne znížilo náklady na dopravu. Okrem toho by boli potrebné investície do genetiky, do zberových strojov a do priemyselného spracovania. Dopyt bol vraj silný, ale chýbala ponuka. Preto by sa mali nájsť synergie s podobnými sektormi bavlny a ľanu.
- Taliansky expert (Copa) predstavil projekt v odvetví konope, ktorého cieľom je spracovanie dlhého vlákna konope a bielenie vďaka niektorým prírodným enzýmom (bez chemických látok). Francúzsky expert zastupujúci sektor ľanu uviedol, že podobný proces sa vo Francúzsku skúšal pri pestovaní ľanu, ale nebol úspešný.
- Francúzsky expert (Copa) uviedol, že vývoj dlhých vlákien pre konope je stále v počiatočnej fáze a že v krátkodobom horizonte by mal tento sektor spolupracovať so sektormi bavlny a ľanu.

5. Diskusia o revízii SPP po roku 2027: ľan

- Predseda predložil skupine návrh dokumentu, ktorý by obsahoval príspevky z odvetvia ľanu o horizontálnom umiestnení Copa-Cogeca v budúcej SPP, a požiadal o jeho schválenie. Zdôraznilo sa,

že odvetvie musí investovať do výskumu odrôd (čím sa spomínajú legislatívne súbory NGT a MRV); podporovať investície do zberového materiálu a skladovania; zlepšiť riadenie rizík; mať väčšiu flexibilitu v GAEC č. 3 o zákaze spaľovania ľanu na poli; stanoviť prírodné vlákna ako prioritu v politikách EÚ a investovať do propagácie.

- Skupina nevzniesla žiadne námietky proti prijatiu dokumentu.

6. Diskusie o revízii SPP po roku 2027: konope

- Podpredseda predložil expertom skupiny návrh dokumentu, ktorý zahŕňa príspevky z odvetvia konope v budúcej SPP, a požiadal o jeho schválenie. Bola predložená požiadavka zachovať podporu SPP, najmä viazané platby, ktoré sa majú poskytovať len poľnohospodárom a družstvám, ktorí pestujú konope na priemyselné účely; rozšíriť kontroly dovozu na viac rozmerov ako len THC; vytvoriť novú kategóriu v registri EÚ, ktorá by rozlišovala medzi konope "na priemyselné" účely a "na extrakciu" s rôznymi relatívnymi hladinami THC, najmä 0,3 % pre prvé a 0,5 % pre druhé; bola predložená aj požiadavka zlepšiť kontroly na poliach začlenením digitalizovaných nástrojov a satelitných snímok.
- Skupina nevzniesla žiadne námietky proti prijatiu dokumentu.

7. Diskusie o revízii SPP po roku 2027: bavlna

- Sekretariát predložil expertom skupín návrh dokumentu, ktorý obsahoval príspevky sektora bavlny k budúcej SPP, a požiadal o jeho schválenie. Bola vznesená požiadavka rozšíriť pravidlo "rozšírenia normy" aj na sektor bavlny, ako sa vysvetľuje v dokumente. Bol predložený návrh na zmenu a doplnenie, ktorým sa upravuje nariadenie o spoločnej organizácii trhov (článok 157), spolu so zmenou a doplnením, ktorým sa upravuje aj nariadenie o strategickom pláne (článok 39).
- Grécky expert navrhol vložiť do dokumentu tieto body: zachovať finančnú štruktúru v rámci SPP pre sektorové platby, prispôbiť ju novému kontextu zvýšených vstupných nákladov a zjednodušiť aspekty environmentálnej udržateľnosti v rámci SPP.
- Skupina nevzniesla žiadne námietky proti prijatiu dokumentu a navrhnutých doplnení.

8. Biohospodárstvo

- Sekretariát informoval skupinu expertov o kľúčových prioritách budúcej stratégie EÚ pre biohospodárstvo a o návrhu odpovede na verejnú konzultáciu o budúcej stratégii pre biohospodárstvo.
- Francúzsky expert z odvetvia ľanu (Copa) uviedol, že už existuje mnoho alternatívnych materiálov na biologickej báze, ktoré by mohli v priemyselných procesoch ľahko nahradiť materiály na báze fosílnych palív. Tieto materiály na biologickej báze však neboli konkurencieschopné. Bola vznesená požiadavka na vytvorenie legislatívneho rámca, ktorý by podporoval používanie produktov na báze biozložiek v porovnaní s produktmi získanými z fosílnych palív. Prísnejšie pravidlá by mali podporiť hospodársku súťaž biohospodárstva. Aj keby boli tieto materiály drahšie, mala by sa zohľadniť ich služba životnému prostrediu. Rovnaké obavy a požiadavky vyjadril aj taliansky expert na konope (Copa).

9. Hlavné zásady Copa-Cogeca týkajúce sa fytozdravotných otázok

- Sekretariát informoval skupinu o najnovších pokrokoch pracovnej skupiny pre PHY, najmä o definovaní usmernení, ktorými sa bude riadiť práca sekretariátu v tejto oblasti. Po uvedení do situácie, keď sa v dôsledku procesu schvaľovania a obnovovania a rastúceho stresu spôsobeného zmenou klímy čoraz viac znižovala dostupnosť prípravkov na ochranu rastlín, sa v usmerneniach požadovalo niekoľko konkrétnych požiadaviek, ako napríklad urýchlenie výskumu a schvaľovania biokontroly, urýchlenie schvaľovania alternatív, zabezpečenie systému schvaľovania a opätovného

schvaľovania založeného na analýze rizík a prínosov, poskytovanie prechodných riešení v prípade technických patových situácií, podpora poľnohospodárov prostredníctvom finančných stimulov, odbornej prípravy a digitálnej infraštruktúry, vypracovanie stratégií ochrany plodín, ktoré reagujú na zmenu klímy, a zabezpečenie spravodlivých obchodných postupov.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.